

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Poznań, 26.02.2023 r.

dr hab. Ewa Kulesza, prof. UAP.

Instrument osobisty.

Ćwiczenie dla studentów 6 Pracowni Rysunku.

Wydział Malarstwa i Rysunku

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu.

Spis treści

Wprowadzenie do tematu.

Instrumenty Krzysztofa Wodiczko.

Eksperyment Aliony Krishtofik.

Poławiacze myśli Ewy Kuleszy.

Działania na granicy Barbary Stańko-Jurczyńskiej.

„Chwytki” i „Nawleczeni czasowe” Daniela Dąbrowskiego.

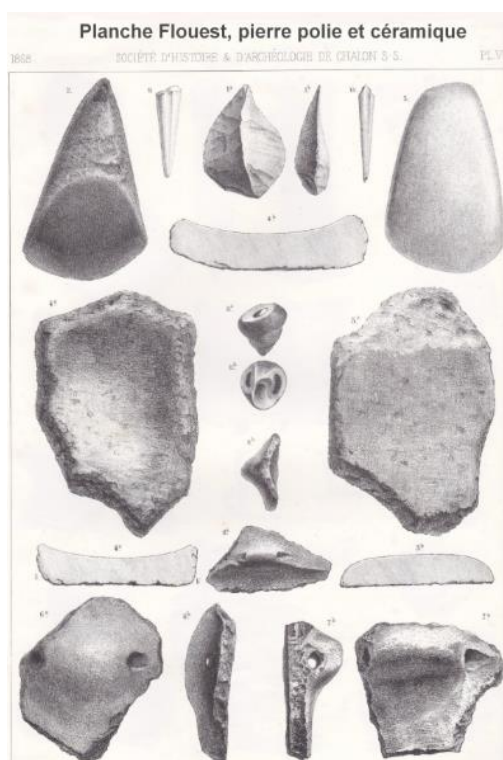
Opis zadania.

Wprowadzenie do tematu.

W naszym otoczeniu mamy do czynienia z niezliczoną liczbą przedmiotów, narzędzi i instrumentów. Zostały wykształcone przez ludzkość przez tysiące lat ewolucji. Przedmioty, instrumenty i narzędzia są przedłużeniem naszego ciała i zmysłów. Dzięki nim człowiek może wykonywać coraz bardziej skomplikowane czynności, stwarzać przestrzeń przyjazną, wygodną i bezpieczną. Dostosowaną do naszych ciał i kształtowaną zgodnie z zasadami [ergonomii](#).

Ilustracja 1. Złoże neolityczne (wiek polerowanego kamienia) z Chassey-le-Camp we Francji.

Źródło: <https://lesamisduchasseen.com/le-site-de-chassey/les-fouilleurs-du-camp-de-chassey/>; dostępL 22.02.2023.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

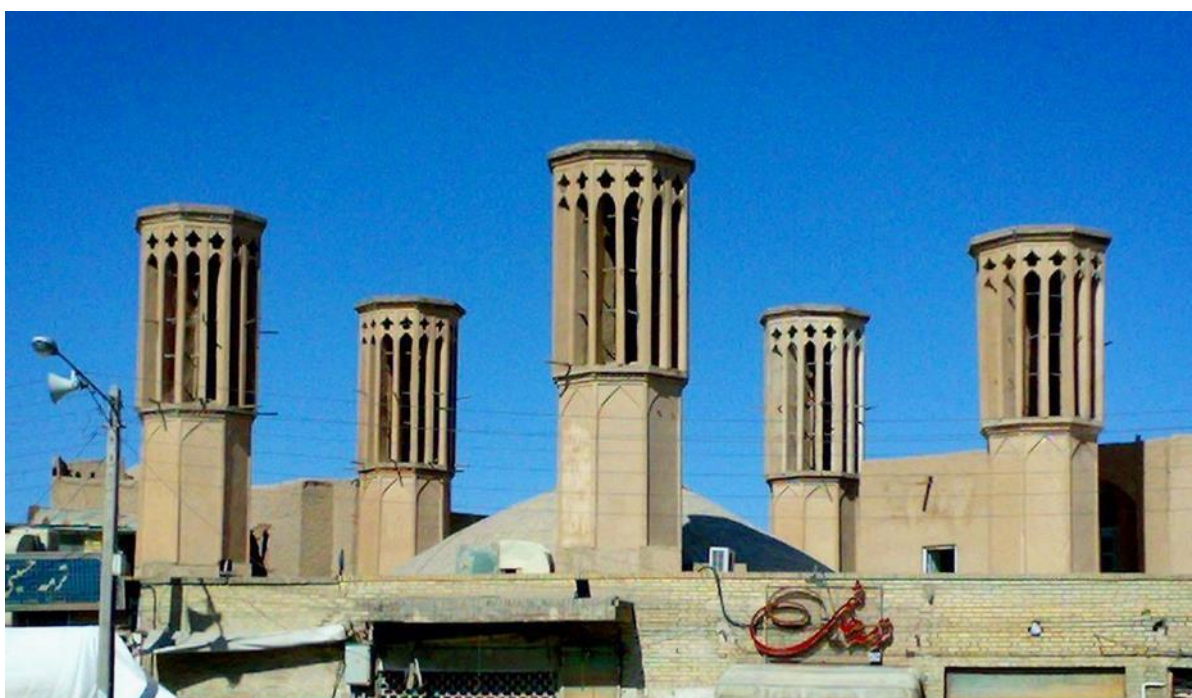

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 2. Łapacze wiatru Dolat Abad w Iranie. Architektura służyła do wentylacji budynku w okresie upałów. Źródło: <https://miejsca.org/miejsce/lapacze-wiatru-yazd-iran>; dostęp: 22.02.2023.

Instrumenty Krzysztofa Wodiczko.

[Krzysztof Wodiczko](#) w młodości studiował wzornictwo przemysłowe na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Wierzył, że projektowanie użytkowe może wpływać na świadomość ludzi. Zaraz po studiach zajmował się projektowaniem urządzeń elektronicznych. Nie podobało się mu polityczne urządzeń, które musiał udoskonalać w państwowych firmach. Walczył o to, by w urządzeniach działał wyłącznik. W czasach komunizmu nie było to takie oczywiste. W latach 70-tych projektował między innymi urządzenie dla

niewidomych, które zamieniało pole widzenia na pole impulsów na czole. Choć urządzenie było bardzo nowatorskie, nie weszło do produkcji.

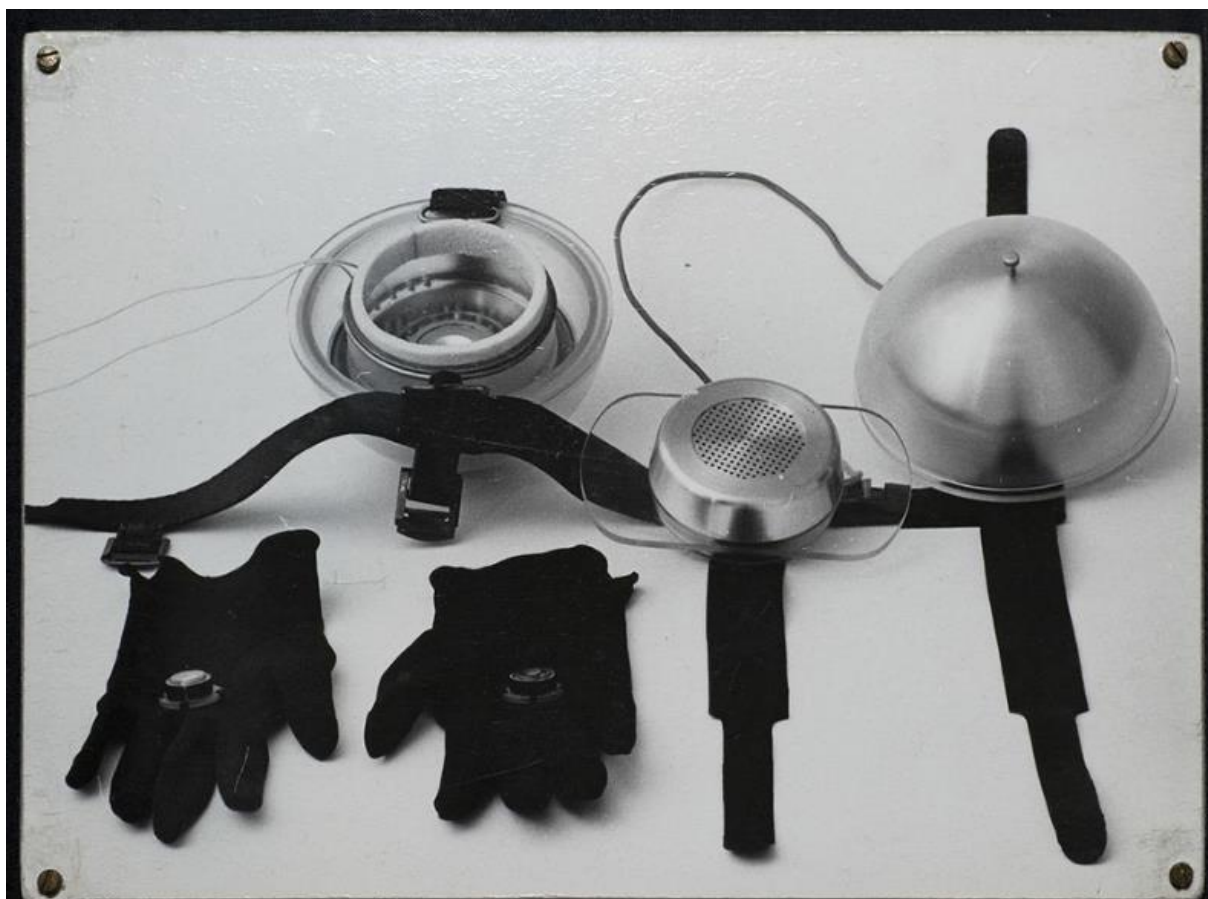
W 1969 roku współdziałając z Polskimi Zakładami Optycznymi i Studium Eksperymentalnym Polskiego Radia artysta zaprojektował „Instrument osobisty”.

Na czole znajdował się mikrofon, który przekazywał dźwięki z ulicy do słuchawek. W dłoniach znajdowały się fotokomórki regulujące natężenie i barwę dźwięku. Podczas używania tego poetyckiego instrumentu można było mieć wrażenie płynięcia po ulicy. Za pomocą ciała osoba mogła dowolnie włączać i wyłączać dźwięki otoczenia.

Ilustracja 3. „Instrument osobisty”. Na zdjęciu autor projektu użytkujący przyrząd w przestrzeni miasta. Źródło: <https://magazynszum.pl/na-rzecz-domeny-publicznej-krzysztofa-wodiczko-w-muzeum-sztuki-w-lodzi/>; dostęp: 25.02.2023.

Ilustracja 4. „Instrument osobisty”. Źródło: <https://ownetic.com/news/2012/12/12/dizajn-stosowana-sztuka-spoleczna-muzeum-sztuki-ms2-lodz/>; dostęp: 27.03.2023

W 1973 roku we współpracy z Krzysztofem Meisnerem projektant stworzył „Pojazd”. Mógł on poruszać się po ulicy tylko w jedną stronę. Jego poruszanie się było uzależnione od używającej go osoby. Musiała ona chodzić po nim w tą i z powrotem. Praca stała się wymowną krytyką systemu komunistycznego, który był związany był z osobiście rozumiany postępem. Warto zaznaczyć, że praca nie mogła być dowolnie użytkowana na ulicy. W tamtym czasie zabronione były działania artystyczne w przestrzeni publicznej.

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 5. „Pojazd”. Źródło: <https://artdone.wordpress.com/2015/09/06/krzysztof-wodiczko-lodz/krzysztof-wodiczko-pojazd-1973-96-muzeum-sztuki-lodz>, dostęp:25.02.2023.

Ilustracja 5. „Pojazd”. Źródło: <https://culture.pl/pl/dzielo/krzysztof-wodiczko-pojazd>;
dostęp:25.02.2023.

W roku 1977 twórca wyjechał z kraju. Dzięki temu doświadczeniu potrafił zrozumieć jak się czuje emigrant. W 1992 roku powstała „Laska tułacza” ułatwiająca kontakt z osobami rozmawiającymi w obcym języku. W roku 1993 powstał „Rzecznik obcego”. To niewielki ekran z wyświetlanym na nim filmem, który nakładany na usta dawał możliwość opowiedzenia innym swojej historii w zrozumiałym dla nich języku.

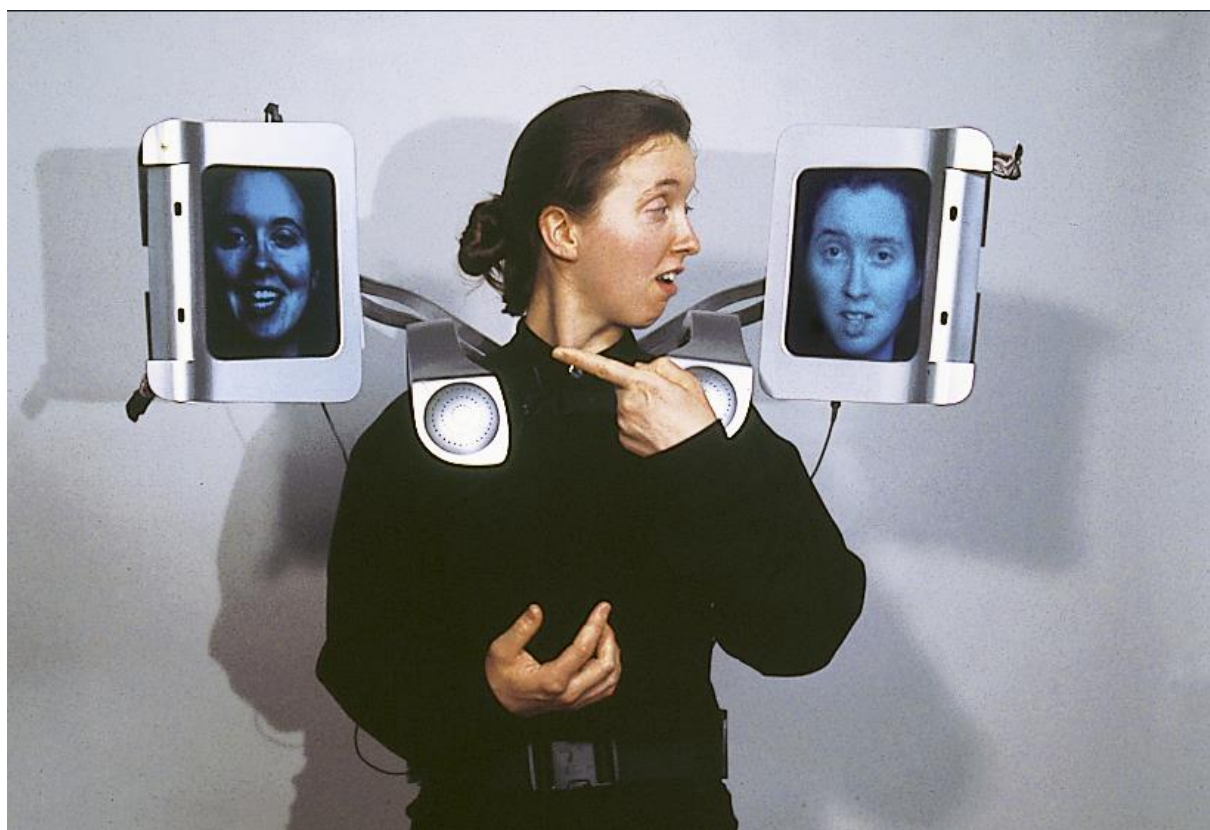
Ilustracja 6. „Rzecznik obcego”. Źródło: <https://magazynszum.pl/na-rzecz-domeny-publicznej-krzysztofa-wodiczko-w-muzeum-sztuki-w-lodzi/>; dostęp: 25.02.2023.

W 1998 roku powstał następny obiekt z serii instrumentów odnoszących się do problemy społecznych. U podstaw tych projektów stało przekonanie, że przestrzeń wspólna powinna być dostępna dla wszystkich użytkowników. Projekt „Egida wyposażenie miasta obcych” wykorzystywał nowe możliwości

technologiczne. Składał się z dwóch ekranów i głośników. Instrument był przedłużeniem ciała. Obcy dostawał możliwość zabrania głosu, bycia usłyszanym i zauważonym. Projekt powstał w 1998 roku.

Ilustracja 7. „Egida wyposażenie miasta obcych”. Źródło: <https://magazynsum.pl/na-rzecz-domeny-publicznej-krzysztofa-wodiczko-w-muzeum-sztuki-w-lodzi/>; dostęp: 25.02.2023.

W latach 80-tych w Stanach Zjednoczonych narastał problem ludzi żyjących na ulicach. Problem był skutkiem wstrzymania budowy tanich mieszkań i zamykania szpitali dla osób psychicznie chorych. W Nowym Jorku liczba

bezdomnych zwiększyła się do 100 tysięcy osób. Krzysztof Wodiczko mieszkał w tym czasie w najbardziej zrujnowanej części Manhattan 'u. W 1988 roku projektant stworzył „Pojazd dla bezdomnych”. Był to obiekt do spania, przewożenia rzeczy, mycia się. Dawał użytkownikowi poczucie bezpieczeństwa i własną przestrzeń. Spełniał funkcję mieszkania, był pomocny przy zbieraniu puszek i butelek. Te rzeczy były przez osoby bezdomne zbierane, gdyż można je było łatwo sprzedać. Można go było składać i rozkładać. Złożony mógł być pchany przez użytkownika. Praca stała się ważnym gestem wspierającym myślenie systemowe o potrzebach osób w kryzysie bezdomności.

Ilustracja 8. „Pojazd dla bezdomnych”. Źródło: <https://magazynsum.pl/na-rzecz-domeny-publicznej-krzysztofa-wodiczko-w-muzeum-sztuki-w-lodzi/>; dostęp: 20.02.2023.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Prezentację filmu o „Pojeździe dla bezdomnych” dostosowana do osób niesłyszących można go zobaczyć na poniższym linku:

<https://www.youtube.com/watch?v=9fzGk2HrIOI>

Ilustracja 9. „Pojazd dla bezdomnych”. Źródło: <https://www.mocak.pl/artist/23/pojazd-dla-bezdomnych>; dostęp: 20.02.2023.

Realizacja pojazdu była konsultowana z osobami bezdomnymi, co przyczyniło się do dostosowania do wszystkich potrzeb nomadów.

Podejście eksperymentalne Aliony Kryshstofik.

Ilustracja 10. Warsztaty „Made in Ceramic”. Źródło:

<https://www.behance.net/gallery/57745655/Experimental-Cups>; dostęp: 20.02.2023.

W 2017 roku Aliony Kryshstofik przygotowywała się do dyplomu z wzornictwa przemysłowego na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Szczególnym punktem jej zainteresowania w tamtym czasie było wielozmysłowe doświadczenie formy. W ramach swoich badań zdecydowała się przeprowadzić warsztaty „Made in Ceramic” dla grupy osób niewidzących i niedowidzących. Zależało jej na współpracy z osobami, które mają doskonale rozwinięty zmysł

dotyku. Interesowało ją jak będą projektować osoby nie kierujące się estetyką wizualną. Zadaniem grupy było stworzenie własnego kubka. Interesowało ją jak uczestnicy nie kierujący się zmysłem wzroku dostosują przedmiot do swoich potrzeb. Uczestnicy projektu tworzyli w glinie. Po skończeniu pracy ich formy zostały wypalone i pokryte szkliwem.

Ilustracja 11. Warsztaty „Made in Ceramic”. Źródło:

<https://www.behance.net/gallery/57745655/Experimental-Cups>; dostęp: 20.02.2023.

Na bazie tych doświadczeń zaprojektowała nowe formy. O projekcie napisała: „Starałam się dotrzeć do podstaw kubka, rezygnując ze standardowych kształtów znanych w naszych czasach. (...) Intencją było podważenie i krytyka codziennych rozwiązań w celu znalezienia podstaw przedmiotu. Projekt dyplomowy stał się obszerną pracą badawczą, otwierającą wiele możliwych kierunków dalszego rozwoju”. Współpraca z osobami niewidomymi wpłynęła

na podejście artystki do projektowania i jej sposób kształtowania porcelany. Praca dyplomowa otrzymała nagrodę Grand Prix w kategorii design w 37 edycji konkursu Marii Dokowicz w 2017 roku. Konkurs jest organizowany przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu.

Ilustracja 12. Formy eksperymentalne Aliony Krishtofik. Źródło:

<https://www.behance.net/gallery/57745655/Experimental-Cups>; dostęp: 20.02.2023.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 13. Formy eksperymentalne Aliony Krishtofik. Źródło:

<https://www.behance.net/gallery/57745655/Experimental-Cups>; dostęp: 20.02.2023.

Poławiacze myśli

Dokąd może nas zaprowadzić zastanawianie się nad sensem i celem sztuki? Na te pytania teoretycy do dziś nie znaleźli jednoznacznej odpowiedzi. Przed wynalazkiem fotografii obraz stanowił jedyny punkt odniesienia do rzeczywistości. Z upływem czasu wynaleziono inne formy zapisu czasu, przestrzeni. W 2008 roku kiedy zastanawiałam się nad tym co umyka przez siatkę obrazu, powstała praca zatytułowana „Poławiacze myśli”. Do jej realizacji wykorzystałam ramy obrazu, ramę lusterka, liny, nitki, siatki i haczyki.

Ilustracja 13. Poławiacze myśli. Ewa Kulesza, 2008. Źródło: archiwum własne autorki.

Ilustracja 14. Poławiacze myśli. Ewa Kulesza, 2008. Źródło: archiwum własne autorki.

Ilustracja 15. Poławiacze myśli. Ewa Kulesza, 2008. Źródło: archiwum własne autorki.

Ilustracja 16. Poławiacze myśli. Ewa Kulesza, 2008. Źródło: archiwum własne autorki.

Instrumenty graniczne Barbary Stańko-Jurczyńskiej.

W 2022 roku Barbara Stańko-Jurczyńska zakończyła projekt o nazwie „Offence_Deffence”. Tytuł wiąże się z dwoma działaniami z dziedziny walki: atakiem i obroną. Artystka na co dzień jest studentką rzeźby w Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Zainteresowała się realna granica, która dzieli dwa stykające się ze sobą państwa. Działała na granicy wodnej i lądowej. Do pracy autorka wykonała zrobione przez siebie przyrządy. Do ich wykonania wykorzystowała ziemię pochodzącą z okolic jej domu, żywicę, metal i szkło. Powstały swoiste łapacze. Wykorzystując znajdujące się na granicy powietrze, wodę i piasek artystka powiększała i pomniejszała teren Polski. Zastanawiało ją, czy wyrzucając ziemię poza nasze granice dokonuje ekspansji czy uszczupla polskie zasoby. Działania z przyrządami artystka wykonywała w różnych warunkach atmosferycznych. Na nagraniach wideo możemy usłyszeć wiatr, szum morza oraz ptaki. Jedno z nagrań zostało zrealizowane na jeziorze granicznym w Gołdapi. [Jezioro Gołdap](#) jest atrakcją turystyczną. Po drugiej stronie granicy jezioro przyjmuje nazwę Oзеро Krasnoje. W czasie projektu trwały działania wojenne Rosji w Ukrainie. Na granicach rosyjskich wyczuwalne

było duże napięcie. Nagrywanie na jeziorze pracy było obarczone dużym ryzykiem. Praca na wystawie była pokazana w formie wielokanałowej prezentacji wideo. Natomiast na kopczykach z piaskiem i ziemią artystka umieściła wykorzystywane w pracy przedmioty. Praca jest również dostępna na kanale youtube: https://youtu.be/2Zlyg_XsqnA.

Ilustracja 17. „Offence_Defence”, Barbara Stańko-Jurczyńska. Źródło: https://youtu.be/2Zlyg_XsqnA; dostęp: 20.02.2023.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 18. „Offence_Defence”, Barbara Stańko-Jurczyńska. Źródło:

https://youtu.be/2Zlyg_XsqnA; dostęp: 20.02.2023.

Ilustracja 19. „Offence_Defence”, Barbara Stańko-Jurczyńska. Źródło:

https://youtu.be/2Zlyg_XsqnA; dostęp: 20.02.2023.

„Chwytaiki” i „Nawlecзки czasowe” Daniela Dąbrowskiego.

Daniel Dąbrowski, student Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, w 2021 roku budował surowe przedmioty wykonane z betonu, stali i elementów otoczenia.

Praca pt. „Chwytaik” jest niewielkim i delikatnym obiektem. Jego funkcja polegała na rejestrowaniu elementów jego najbliższego otoczenia na papierze ściernym. Starte części przedmiotów w postaci pyłów wpadały do niewielkiego pojemnika stworzonego z metalowej puszki. Powstał w ten sposób niewielki kopczyk.

Ilustracja 20. „Chwytaik”, Daniel Dąbrowski, 2021, beton, stal, papier, elementy z otoczenia starte na papierze. Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=0aKmVSJBCuk>; dostęp: 27.02.2023.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 21. „Chwytał”, Daniel Dąbrowski, 2021, beton, stal, papier, elementy z otoczenia starte na papierze. Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=0aKmVSJBCuk>; dostęp: 27.02.2023.

Ilustracja 22. „Chwytał”, Daniel Dąbrowski, 2021, beton, stal, papier, elementy z otoczenia starte na papierze. Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=0aKmVSJBCuk>; dostęp: 27.02.2023.

Do stworzenia „Nawleczonej czasowej” twórca wykorzystał beton, stal i papier. Projekt wiązał się z codzienną pracą, codzienną repetycją. Na szpikulec nabijane były codzienne rysunki powstające na takich samych formatach szarego lub białego papieru. Na rysunkach autor rejestrował otaczające go formy, cienie, przedmioty. Powstały w ten sposób surowe rysunki. Nabijane na szpikulec współtworzyły formę przedmiotu. Wymiary pracy: 100 x 24 x 18 cm, beton, stal, papier.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ilustracja 23. „Nawleczeni czasowe”, Daniel Dąbrowski, 2021, beton, stal, papier. Źródło:

<https://www.youtube.com/watch?v=0aKmVSJBCuk>; dostęp: 27.02.2023.

Ilustracja 24. „Nawleczki czasowe”, Daniel Dąbrowski, 2021, beton, stal, papier. Źródło:
<https://www.youtube.com/watch?v=0aKmVSJBCuk>; dostęp: 27.02.2023.

Opis zadania:

Przyjrzyj się swojemu otoczeniu. Przyjrzyj się sobie jak funkcjonujesz na co dzień? Jakie cele chciałbyś osiągnąć? Jakie marzenia spełnić?

„Instrument osobisty” to projekt wynikający z codziennych obserwacji i marzeń o bardziej dostosowanym do indywidualnego człowieka świecie. Interesuje nas także sam proces dochodzenia do rozwiązań. „Instrument osobisty” może zostać zrealizowany w wybranym przez Ciebie materiale. Warto rozważyć odwołanie się do równych zmysłów: węchu, słuchu, dotyku, wzroku.. O kształcie Twojej pracy planujemy dyskutować z Tobą w pracowni.

Celem zadania jest próba rozpoznania własnych, indywidualnych potrzeb i cech charakteru. Lepszego poznania własnej tożsamości. Instrument może służyć do rozwiązywania i radzenia sobie z indywidualnymi problemami lub pomóc zrozumieć otaczające nas zjawiska. Czas trwania projektu: semestr letni.